SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI POLSKIEGO INSTYTUTU STUDIÓW NAD SZTUKĄ ŚWIATA ZA 2020 ROK

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI

POLSKIEGO INSTYTUTU STUDIÓW

NAD SZTUKĄ ŚWIATA

ZA 2020 ROK

Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata jest jednostką badawczą na podstawie decyzji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego nr 513/ Kat/ 2017 z 25 października 2017 roku. Jest jedyną instytucją humanistyczną w Polsce, której działanie jest oparte na ustawie o stowarzyszeniach, która w wyniku parametryzacji uzyskała ten status.

Instytut ma oddziały w Gdańsku, Krakowie, Łodzi, Toruniu, Warszawie oraz prowadzi Polską Misję Artystyczno-Naukową w Okayamie w Japonii. Z Instytutem związanych jest 180 osób (historyków sztuki, kulturoznawców, etnologów, teatrologów, orientalistów, architektów, konserwatorów dzieł sztuki), w tym 34 profesorów i doktorów habilitowanych oraz 83 doktorów.

Placówka prowadzi działalność badawczą, wydawniczą i dydaktyczną (w formie wykładów, seminariów i zebrań zespołów). W skład Instytutu wchodzą zespoły badawcze i redakcje. Współpracuje z instytucjami zagranicznymi i krajowymi (uniwersytetami, instytutami naukowymi, muzeami i towarzystwami naukowymi) na podstawie umów i porozumień o wspólnych badaniach.

KORPUS DZIEŁ MALARSKICH HENRYKA SIEMIRADZKIEGO

Korpus dzieł malarskich Henryka Siemiradzkiego – projekt na lata 2015-2020 (nr rej. 1aH 15 0504 83; nr umowy 0504/NPRH4/H1a/83/2015)

Henryk Siemiradzki (1843-1902) – to wybitny malarz, autor najbardziej rozpoznawalnych dziś na świecie polskich obrazów (*Pochodnie Nerona*, *Dirce chrześcijańska*), który swoim darem zapoczątkował istnienie Muzeum Narodowego w Krakowie. Realizacja projektu, zakończona publikacją Korpusu dzieł artysty, znacznie pogłębiła badania nad sztuką polską XIX wieku, do której należy dorobek Siemiradzkiego, niesłusznie zaliczany do sztuki rosyjskiej. Korpus jest drugim po katalogu obrazów Jana Matejki (1993) pełnym opracowaniem twórczości artysty z tej epoki, niezależnym od wystaw, opartym na szerokich kwerendach i znacznie pogłębionej dokumentacji (w tym digitalizacji korespondencji w Rzymie). Obejmuje 2 tomy w wersji polskiej i 2 – w wersji angielskiej: *Dzieła z historii starożytnej, wczesnego chrześcijaństwa i religijne* (400 s.) i *Dzieła o tematyce świeckiej* (600 s.), tom 3 – *Głosy o twórczości Siemiradzkiego* – ze studiami nad twórczością, archiwaliami i bibliografią, tom 4 – *Warsztat malarski Siemiradzkiego*. W stanowiących ważną część projektu badaniach technologicznych zastosowano szeroką gamę technik analitycznych i obrazowanie w różnych zakresach promieniowania, uzyskując bogatą bazę danych, dotyczącą materiałów i technik, stosowanych przez malarza oraz jego metod pracy. Przebadano szczegółowo ponad 90 obrazów ze zbiorów polskich i zagranicznych. Rezultaty badań wykorzystano w

autentyfikacji dzieł o niepewnej atrybucji. Wydano 4 tomy materiałów z konferencji międzynarodowych i 2 tomy dokumentacji. Łącznie opublikowano około 100 artykułów. Dzięki publikacji Korpusu, dorobek twórczy Siemiradzkiego, jako część polskiego dziedzictwa kulturowego, zostanie wprowadzony w międzynarodowy obieg naukowy, stanowiąc podstawę do pogłębionej refleksji nad stosunkiem do antyku i chrześcijaństwem, życiem artystycznym (w tym polskich studentów Akademii petersburskiej i kolonią artystyczną w Rzymie) oraz kulturą wizualną końca XIX wieku w Polsce i Europie. Publikacja Korpusu poprzedza przygotowanie monografii.

W projekcie uczestniczyły: Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata (jednostka koordynacyjna), Muzea Narodowe w Krakowie i Warszawie i Państwowa Galeria Tretiakowska w Moskwie. Kierownik projektu – prof. dr hab. Jerzy Malinowski.

Raport z badań 2015 – 2020 – w „Sztuce i Krytyce" 2020, nr. 11-12

PROJEKTY W 2020 ROKU

REZYDENCJE I SIEDZIBY SZLACHECKIE W WIELKIM KSIĘSTWIE LITEWSKIM. MATERIAŁY DO DZIEJÓW ARCHITEKTURY. CZ. 1. DAWNE WOJEWÓDZTWO WILEŃSKIE

PISnSŚ w ramach współpracy z Narodowym Instytutem Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA kontynuował realizację pod kier. prof. Tadeusza Bernatowicza projektu badań rezydencji i siedzib szlacheckich na terenach południowo-wschodniej części dawnego województwa wileńskiego, znajdującego się obecnie na Białorusi. Celem realizacji tego etapu projektu było zebranie i opracowanie materiałów ilustracyjnych i kartograficznych oraz tekstowych komentarzy dla następujących pałaców i dworów: Dereczyna, Szczors, Sawejek, Janowicz, Nieświeża, Suły, Boracina, Mokran, Waszkowców, Radziwiłłmontów, Niańkowa, Rutkiewicz, Obrynia, Lubcza, Jasienica, Hołynki. Ponadto uzupełniono materiały historyczno-inwentaryzacyjne dotyczące Połoneczki, Snowia, Rajcy, Zausza, Sawicz, Wolnej, Narucewicz, Kołdyczewa, Lecieszyna, Zadwieji, Nowodwórki i Tuhanowicz. Materiały przygotowywane są metodycznie pod kątem przyszłej publikacji. Opracowania zawierają m. in. historię budowli, rekonstrukcję i analizę jej formy architektonicznej oraz identyfikację terytorialna w postaci map historycznych i współczesnych.

W związku z COVID-19 jedynie do marca możliwe były bezpośrednie badania, które przeprowadzono w skromnym zakresie. Niemożność wyjazdów sprawiła, że prace zespołu koncentrowały się na opracowywaniu wcześniejszych zbiorów, uzupełnianiu i pozyskiwaniu materiałów zamawianych z polskich instytucji on-line. Kwerendy w zbiorach na Białorusi zlecano Białorusinom i Litwinom.

Kwerendy bezpośrednio i pośrednio przeprowadzono w następujących instytucjach:

1. Nacjanalnyj gistaryczny archiw Biełarusi w Mińsku

(kwerendy akt gubernialnych XIX i XX w. pod kątem siedzib szlacheckich (tzw. *Spisy ziemlewładielcow…* (*Spisy ziemian*) tworzone od końca XIX w.)

2. Lietuvos centrinis valstybinis archyvas w Wilnie (Główne Archiwum Państwowe Litwy)

(kwerendy w księgach grodzkich i ziemskich dotyczące opracowywanych obiektów)

3. Lietuvos kulturos paveldo centras w Wilnie (Ośrodek Dziedzictwa Kulturowego Litwy)

(kwerendy archiwalnych fotografii i pomiarów)

4. Biełorusskij gosudarstwiennyj archiw nauczno-techniczeskij dokumentacji w Mińsku

5. Biełaruskij gosudarstwiennyj archiw muzej literatury i iskusstwa

6. Zlecono wykonanie pomiarów pałaców w Wielkiej Lipie, Połoneczce i Lubczy.

ALBUMY JOHANNA HEINRICHA MÜNTZA

Przygotowanie przez dr Elżbietę Budzińską do wydania trzech albumów pochodzącego z Alzacji architekta, inżyniera, rysownika Johanna Heinricha Müntza (1727-1798) w służbie Stanisława Augusta z początku lat 80. XVIII wieku, znajdujących się w Muzeum Historycznym w Moskwie (2 albumy) i Gabinecie Rycin BUW (1 album). Projekt realizowany przez PISnSŚ i Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA. W 2020 roku przygotowano Dzienniki podróży (z Warszawy po ziemiach dawnej Rzeczypospolitej (przede wszystkim na Wołyń, Podole i Kijowszczyznę) z przypisami, Katalog rysunków, Bibliografię, Wstęp w językach polskim, angielskim i rosyjskim, załączając faksymile oryginalnego francuskiego tekstu.

SŁOWNIK POLSKICH ARTYSTÓW POLSKICH NA OBCZYŹNIE

OD XIX DO XXI WIEKU

W ramach podjętego w 2018 roku przez Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego Za Granicą POLONIKA wieloletniego projektu badawczo-publikacyjnego pt. „Słownik polskich artystów na obczyźnie od XIX do XXI wieku", pod kierunkiem prof. Jana Wiktora Sienkiewicza, prace nad przygotowaniem haseł oraz materiału ikonograficznego do tego wydawnictwa prowadzą członkowie PISnSŚ. Do końca 2020 roku zostało opracowanych ponad 160 biogramów, które wchodzą do trzech oddzielnych tomów Słownika: Tom I. *Słownik polskich artystów plastyków w Wielkiej Brytanii w XX wieku*; Tom II. *Słownik polskich artystów plastyków we Francji w XX wieku*; Tom 3. *Słownik polskich artystów plastyków w Kanadzie*. Poza hasłami/biogramami obejmującymi w artystów z Wielkiej Brytanii, Francji i Kanady, w kolejnych latach planowane jest opracowanie polskich twórców tworzących m.in. we Włoszech, Rosji i Niemczech. Przewidziane są dwie formy publikacji opracowania: 1. na specjalnej platformie internetowej; 2. w formie drukowanej. Zespół pracujący nad opracowaniem haseł tworzą: prof. Jan Wiktor Sienkiewicz, prof. Katarzyna Kulpińska, dr Katarzyna Szrodt, dr Monika Szczygieł-Gajewska, dr Magdalena Sawczuk i mgr Ewa Sobczyk. Zainicjowany przez PISnSŚ, a prowadzony obecnie wespół z Instytutem POLONIKA projekt: „Słownik polskich artystów na obczyźnie od XIX do XXI wieku", wpisuje się w szereg przedsięwzięć badawczo-naukowych i publikacyjnych z zakresu polskiego dziedzictwa kulturowego na emigracji, prowadzonych od kilku lat przez Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata.

KOMITET POLSKA-JAPONIA 1919

15 grudnia 2018 roku zawiązał się przy PISnSŚ Komitet Polska-Japonia 2019. Ideą powstania Komitetu stała się koordynacja inicjatyw instytucji i organizacji, mających na celu uświetnienie obchodów 100. rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych między Polską i Japonią Polska-Japonia 2019, którego przewodniczącym został prof. Jerzy Malinowski, wice-przewodniczącą dr Jadwiga Rodowicz-Czechowska, a sekretarzem dr Agnieszka Durda-Dmitruk. W skład Komitetu weszli m.in. przedstawiciele najważniejszych ośrodków: Uniwersytetów Jagiellońskiego, im. Adama Mickiewicza, Mikołaja Kopernika i Warszawskiego, Polsko-Japońskiej Wyższej Szkoły Technik Komputerowych, Akademii Pedagogiki Specjalnej, Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha oraz Muzeum Azji i Pacyfiku.

Sprawozdanie z działalności Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha zawiera obszerną informację (na stronach 170-319) o odbytym w muzeum sympozjum w dniach 27-28 lutego 2020 roku. Jego „celem było podsumowanie wyjątkowego jubileuszowego roku, w którym Polska i Japonia

świętowały 100-lecie wzajemnych relacji dyplomatycznych, oraz roku, w którym Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej obchodziło 25-lecie swojej działalności".

Na sympozjum została podsumowana działalność ogólnopolskiego Komitetu Polska-Japonia, powołanego 11 grudnia 2019 roku z inicjatywy PISnŚŚ. W licznych wystąpieniach członków Komitetu, przedstawicieli uniwersytetów, muzeów, stowarzyszeń przedstawiono konferencje, wystawy, spektakle teatralne, wydawnictwa i działalność popularyzatorską polskiego środowiska japonistów, historyków sztuki, teatrologów i konserwatorów dzieł sztuki. Omówione zostały projekty dalszych działań. Niestety, epidemia pokrzyżowała plany w bieżącym roku.

Kraków 2020 ISBN 978-83-62096-91-6 (s. 340)

JUBILEUSZ 70. URODZIN PROFESORA JERZEGO MALINOWSKIEGO

24 października 2020 roku, w Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie, odbyła się uroczystość wręczenia Prof. dr. hab. Jerzemu Malinowskiemu, założycielowi i Prezesowi Polskiego Instytutu Studiów nad Sztuką Świata, Złotego Medalu „Zasłużony Kulturze Polskiej Gloria Artis", przyznanego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Uroczystość była połączona z promocją księgi jubileuszowej *Emanacje. Profesorowi Jerzemu Malinowskiemu w 70. Urodziny*. Ze względu na związane z pandemią ograniczenia miała ona charakter kameralny.

Zgromadzonych przyjaciół, współpracowników i uczniów prof. Jerzego Malinowskiego powitała dr Joanna Wasilewska, Dyrektorka Muzeum. Mówiąc o dorobku naukowym Jubilata, który był podstawą do przyznania mu tego zaszczytnego wyróżnienia, podkreśliła także rolę, jaką odegrał on w integracji środowiska muzealników i historyków sztuki, konsekwentnie wspierając wysiłki i kariery naukowe innych badaczy.

W imieniu Ministra Złoty Medal „Zasłużony Kulturze Polskiej Gloria Artis" wręczyła Profesorowi pani Agnieszka Grunwald, Zastępca Dyrektora Departamentu Współpracy z Zagranicą MKiDN.

Laudację na cześć Laureata przygotowała prof. dr hab. Anna Markowska z Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego, Przewodnicząca Rady PISnSŚ. Pod nieobecność prof. Markowskiej laudację odczytała dr Agnieszka Kluczewska-Wójcik, Wiceprezes PISnSŚ. Dr Kluczewska-Wójcik przekazała także życzenia od nieobecnych członków Zarządu Instytutu i odczytała adresy gratulacyjne nadesłane przez panie Bognę Dziechciaruk-Maj, Dyrektorkę, i Katarzynę Nowak, Wicedyrektorkę Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha w Krakowie, oraz pana Marka Świcę, Dyrektora Muzeum Historii Fotografii w Krakowie.

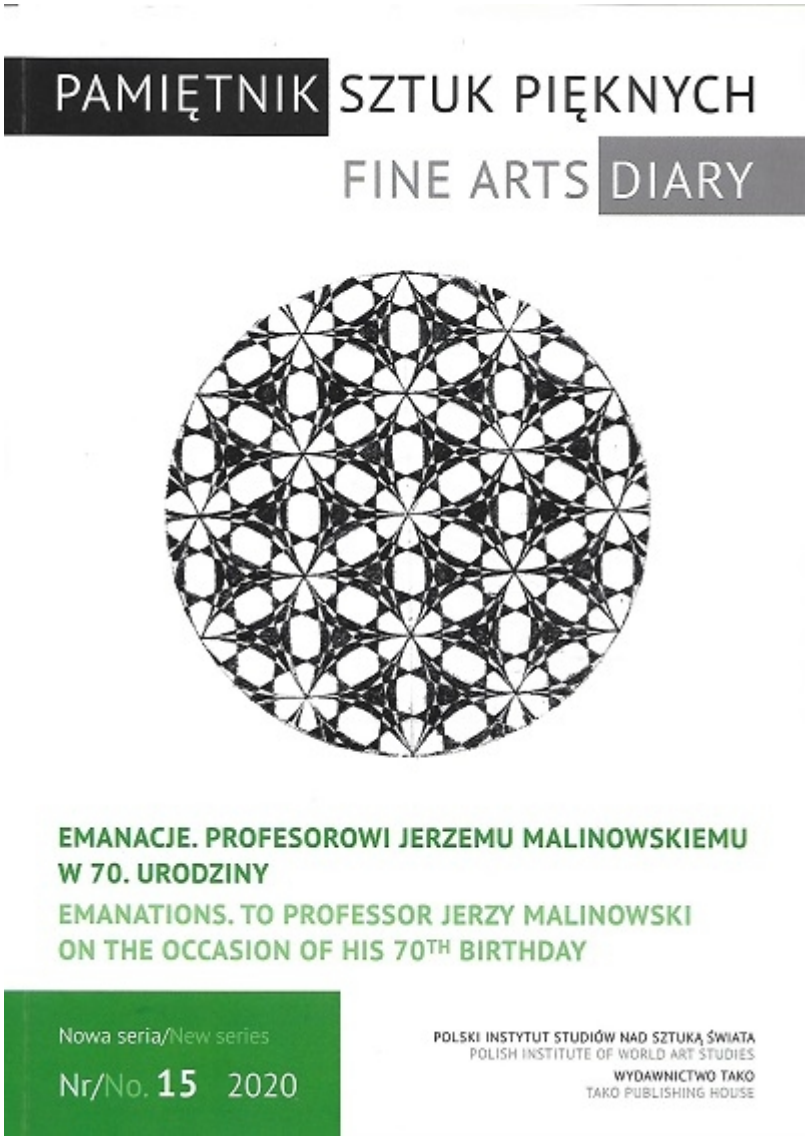
Druga część uroczystości była poświęcona promocji księgi jubileuszowej *Emanacje. Profesorowi Jerzemu Malinowskiemu w 70. Urodziny* („Pamiętnik Sztuk Pięknych", nowa seria nr 15, 2020), pod redakcją A. Kluczewskiej-Wójcik, Jana W. Sienkiewicza i Grażyny Raj, opublikowanej przez PISnSŚ i Wydawnictwo Tako, kierowane przez Tomasza Klejnę.

Tom otwiera bibliografia prac Profesora, ilustrująca jego dorobek naukowy, choć nie ujmująca listy książek i serii wydawniczych, przygotowanych pod Jego opieką merytoryczną. Dwa eseje wstępne są poświęcone sylwetce Jubilata, a składające się na zasadniczy korpus 54 artykuły prezentują wyniki badań, obejmujących, zgodnie z misją i założeniami PISnSŚ, różnorodne formy ekspresji artystycznej przejawiające się w kulturach świata, czyli, zgodnie z definicją World Art Studies, zaproponowaną przez prof. Johna Oniansa, ujęte w kategoriach uniwersalistycznych światowe dziedzictwo artystyczne.

W imieniu redaktorów i autorów artykułów, a także licznych przyjaciół i współpracowników Jubilata z

Polski, Rosji i Ukrainy, których nazwiska znalazły się w dołączonej do publikacji Tabuli Gratulatorii, Księgę przekazała Profesorowi dr Agnieszka Kluczewska-Wójcik, dziękując za dotychczasową pomoc i współpracę oraz życząc wielu dalszych sukcesów.

W swoim wystąpieniu, kończącym uroczystość, prof. Jerzy Malinowski przypomniał kilka istotnych wydarzeń, które wpłynęły na rozwój jego kariery naukowej, podziękował za przyznane wyróżnienie, przygotowaną publikację i wszystkie wyrazy sympatii.

Pod redakcją naukową: dr Agnieszki Kluczewskiej-Wójcik i prof. Jana Wiktora Sienkiewicza, redaktor: Grażyna Raj.

ISSN 1730-0215; ISBN 978-956575-3-5 (472 s.)

Spis treści: Przedmowa; Tabula Gratulatoria; Bibliografia prac Profesora Jerzego Malinowskiego; Teresa Śmiechowska, *Sprzymierzony ze Sztuką*; Dorota Grubba-Thiede, *(Bio)Różnorodność badań nad sztuką. O pracach naukowych, wydawniczych i wspólnotowo-integracyjnych Profesora Jerzego Malinowskiego. Kontekst Polskiego Instytutu Studiów nad Sztuką Świata.*

Część I. **Imitacje świata**: Justyna Sprutta, *Recepcja kultu Słońca w sztuce dawnych Słowian Europy Środkowo-Wschodniej*; Andrzej Rozwadowski, *Obrazy z przeszłości w teraźniejszości: współczesne transformacje sztuki naskalnej*; Ewa Kubiak, *Beateria Santa Rosa Cusco*; Tomasz Torbus, *O przedstawieniach prekolumbijskich bóstw na meksykańskich muralach czasów porewolucyjnych*;

Swietłana Czerwonnaja, *Z historii rosyjskiej nauki o sztukach pięknych, nauczania uniwersyteckiego oraz życia artystycznego w Moskwie w połowie XX wieku (kilka stron wspomnień autorskich)* [po ros., z polskim wstępem] ; Jerzy Uścinowicz, *Sacrum w ruinie*?; Ewa Bobrowska, *Wieki średnie, zimna wojna i Polacy we Francji, czyli Louisa Grodeckiego pośmiertny powrót do polskich korzeni*; Juliusz A. Chrościcki, *Marzenia o wielkiej wystawie… w Paryżu*; Teresa Grzybkowska, *Emil Nolde. Niemiecka legenda. Czy wielki artysta stoi poza dobrem i złem?*; Anna Markowska, *„Tamten". O reprezentacji w sztuce pop-artu*; Eleonora Jedlińska, *Zdrada i kara. Obrazy Anselma Kiefera z cyklu „Lilith"*; Agnieszka Kluczewska-Wójcik, *Wartość symboliczna czy wartość finansowa? Sztuka współczesna i jej uwarunkowania instytucjonalne.*

Część II. **Gdzie Wschód spotyka Zachód:** Ewa Rynarzewska, *Społeczna funkcja koreańskiego „tańca lwów" (saja ch'um): między obrzędem rytualnym a sztuką teatralną*; Józef Dąbrowski, *Kwestia jedwabiu w wynalazku papieru przez Cai Luna*; Bogna Łakomska, *Znaczenie Gegu yaolun □□□□ – XIV-wiecznego poradnika antykwarycznego dla rozwoju wiedzy i kultury materialnej Chin*; Karolina Pawlik, *Księżycowe bramy na rozstajach dróg. Plakat kalendarzowy i chińskie zmagania z tradycją*; Krzysztof Morawski, *Stupy ołtarzowe z obszaru buddyzmu tybetańskiego w zbiorach Muzeum Azji i Pacyfiku – ewolucja form i symbolika*; Dorota Kamińska-Jones, Agnieszka Staszczyk, *Nacjonalistyczny kontekst przedstawień bóstw na świątyniach Birlów w Indiach*

Część III. **Sztuka i historia:** Beata Purc-Stępniak, *Znaczenie okazałej figury św. Michała Archanioła w tryptyku „Sąd Ostateczny" Hansa Memlinga*; Magdalena Olszewska, *Między ogrodem a obrazem. Symboliczny kontekst parku opackiego w Oliwie jako przykład dziedzictwa kulturowego zapisanego w ideowej korespondencji między malarstwem a sztuką ogrodów*; Irena Rolska, *Ostatnia z rodu – Marianna z hrabiów Granowskich*; Beata Biedrońska-Słota, *Obicia, kołtryny, szpalery, jedwabie, kobierce, pasy. Charakterystyka nowożytnych tkanin krakowskich kręgu mecenatu mieszczańskiego*; Dominik Ziarkowski, *Cztery drogi, czyli o narodzinach polskiej historii sztuki*; Lejła Chasjanowa, *Dyplomacja „artystyczna" Jana Matejki i obchody tysięcznej rocznicy zgonu świętego hierarchy Metodego w Welehradzie*; Maria Nitka, *Siemiradzki i krąg artystów z via Margutta*; Małgorzata Reinhard-Chlanda, *Siemiradzki w Galicji w relacjach „Czasu" 1872-1903;* Iwona Luba, *Azjatyckie peregrynacje Przecława Smolika*; Krzysztof Stefański, *Motywy malarskie we wnętrzach łódzkich rezydencji fabrykanckich na wybranych przykładach*; Małgorzata Omilanowska, *Bruno Paprocki. Między Francją, Polską, Peru i Paragwajem*; Joanna Kucharzewska, *Od kamienicy mieszczańskiej do ekskluzywnego domu towarowego – historia przekształceń budynków przy Rynku Staromiejskim 36-37 w Toruniu*; Elżbieta Matyaszewska, *Toruński przystanek na artystycznej drodze Zygmunta Tomkiewicza*; Aneta Pawłowska, *Postać Wacława Korabiewicza na tle współczesnych mu polskich kolekcjonerów sztuki afrykańskiej.*

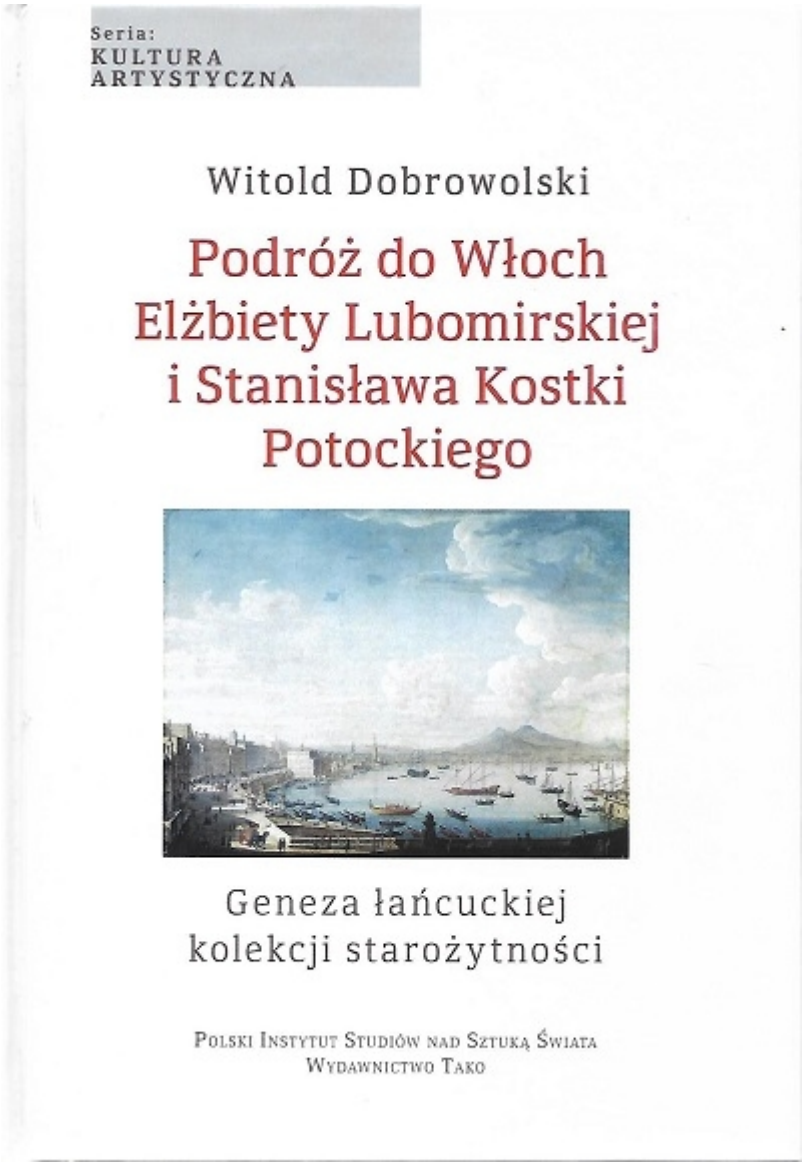
Część IV. **U źródeł polskiej awangardy**: Małgorzata Geron, *Listy z Paryża* Tytusa Czyżewskiego; Dorota Kudelska, *Krótkie spotkanie form przed definitywnym rozstaniem. Johannes Itten i Tytus Czyżewski*; Anna Wierzbicka, *Wokół jednego obrazu*; Andrzej Pieńkos, *„Poznał dogłębnie sztukę wszystkich ludów i epok". Jerzy Klemens Święciński, polski rzeźbiarz z Rumunii i Kraju Basków*; Zofia Krasnowolska-Wesner, *Ciało. Temat ciała w twórczości polskich artystów inspirowanych ezoteryką z początku XX wieku (Dunikowski, Biegas)*; Irena Kossowska, *Meandry realizmu w międzywojennej Polsce*; Marzena Królikowska-Dziubecka, *Zapomniany „Łukaszowiec"*; Katarzyna Kulpińska, *Okruchy talentu. Przypomnienie Andrzeja Rubinrota*; Lechosław Lameński, *Konkurs na projekt pomnika Adama Mickiewicza w Wilnie w 1925 roku w świetle badań naukowych*; Jurij Biriulow, *Jan Lewiński oraz architekci Lwowa końca XIX i początku XX wieku*.

Część V. **Unicestwione tradycje:** Eliza Ptaszyńska, *Adolf Edward Herstein*; Dominika Buchowska, *Znad Wisły do Whitechapel: artyści polsko-żydowskiego pochodzenia w Wielkiej Brytanii na początku XX wieku*; Monika Czekanowska-Gutman, *Recepcja motywu Piety w sztuce wybranych artystów*

żydowskich i chrześcijańskich z Polski w XX w.; Renata Piątkowska, *Między milczeniem a krzykiem. Zagłada we wczesnej twórczości Marka Oberländera*;

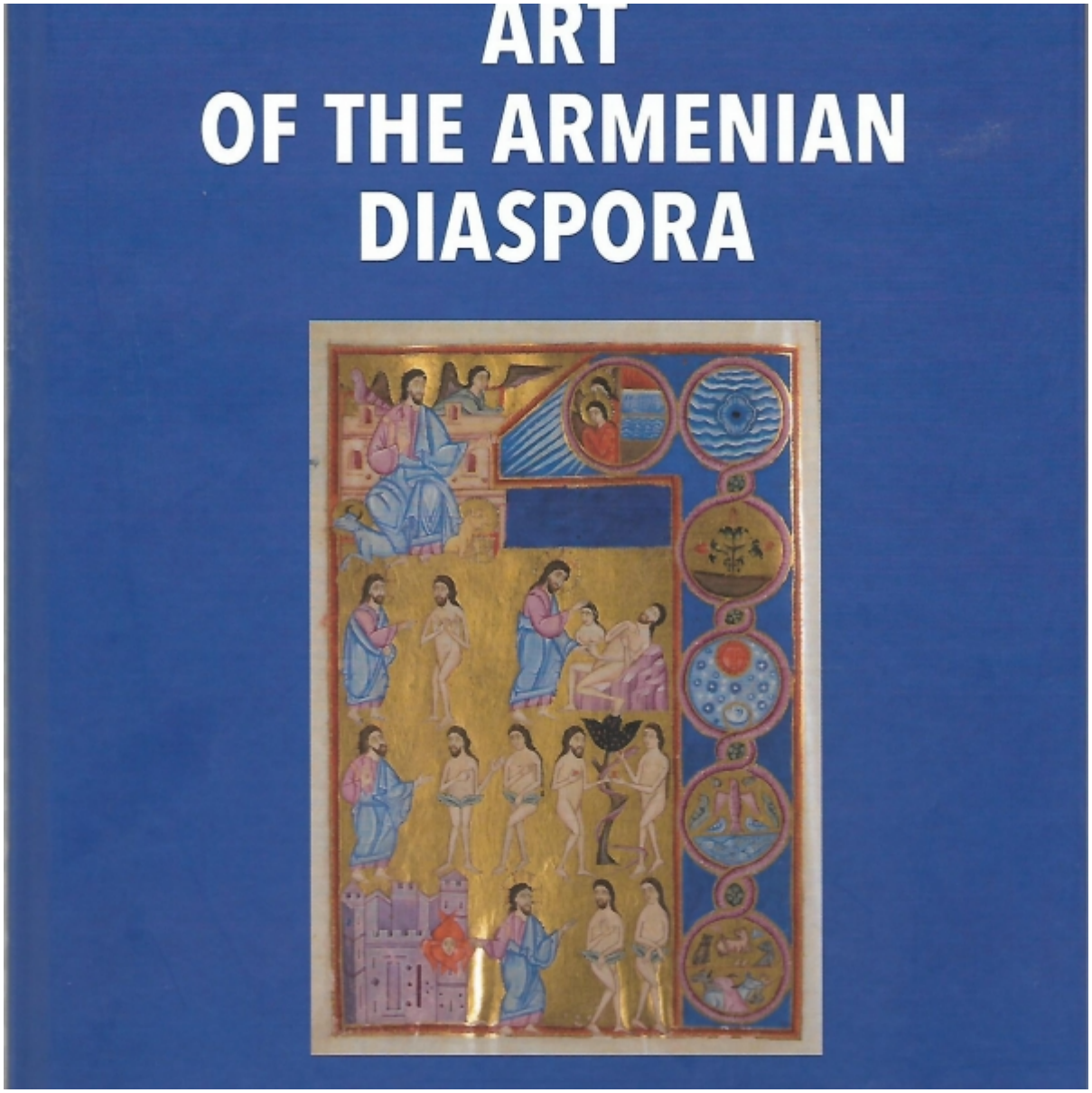
Małgorzata Stępnik, *Unheymlekh – unheimlich – uncanny. Niesamowite dzieło Shelomo Selingera.*

Część VI. **Studia o sztuce nowoczesnej:** Miłosz Thiede, *„Dotykając światła" – sztuka polska w latach 1955-2000*; Ewa Toniak, *Wirtualnie obecna. Alina Ślesińska w Brazylii*; Anna Dzierżyc-Horniak, *„Każda forma ekspresji jest zdeterminowana przez swój czas". Forma utopijna i forma niemożliwa w ujęciu Zbigniewa Gostomskiego*; Łukasz Guzek, *Leszek Przyjemski i jego „ulubiony krajobraz"*; Jan Wiktor Sienkiewicz, *Michała Jackowskiego Carrara Północy*; Irina Gavrash, *Nagrodzone starania Waleriana Borowczyka (1923-2006) i Jana Lenicy (1928-2001). O wspólnych animacjach eksperymentalnych*; Magdalena Howorus-Czajka, *Komiksowość polskiej ilustracji książkowej – próba diagnozy zjawiska*.

Red. Grażyna Raj, Warszawa-Toruń 2020 ISBN 978-83-956575

Praca wybitnego archeologa klasycznego i historyka sztuki, profesora UW i kuratora MNW, członka PISnSŚ, zmarłego w 2019 roku, podejmuje kluczową dla polskiej kultury tematykę kolekcjonerstwa i związków artystycznych polsko-włoskich końca XVIII wieku.

Polish Institute of World Art Study & Tako Publishing House, Warsaw-Toruń 2020

ISSN 2543-4624 ISBN 978-83-66758-04-9 (124 S.)

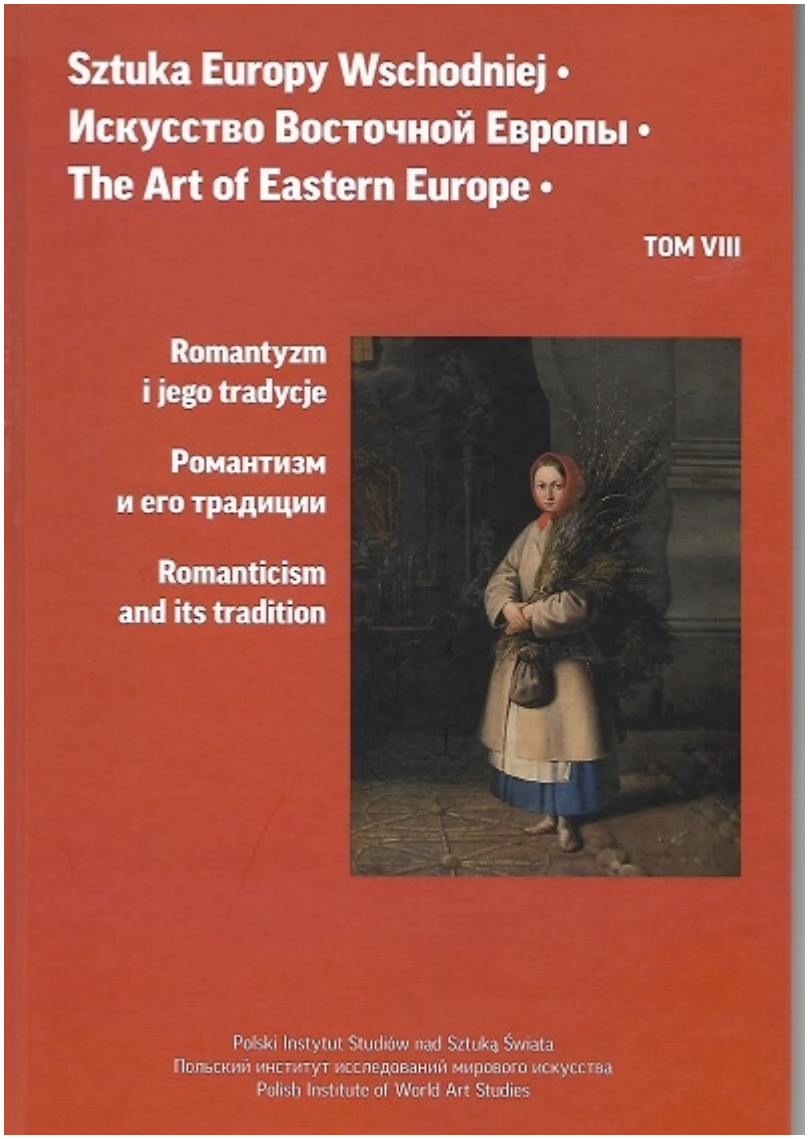
Publikacja dofinansowana w ramach programu CZASOPISMA ze środków finansowych

Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

Tom zawiera dziesięć artykułów problemowych dotyczących historii i sztuki diaspory ormiańskiej od czasów bizantyńskich do współczesności. Materiał dyskusyjny został przygotowany na IV konferencję „Dztuka ormiańsakiej diaspory", która miała się odbyć w kwietniu 2020 roku. Wydarzenia związane z wybuchem epidemii COVID doprowadziły do przesunięcia spotkania na rok 2022. Pozostając w izolacji prowadzono dyskusję i postanowiono wydać artykuły przed kolejnym spotkaniem. Autorzy artykułów reprezentują najważniejsze ośrodki naukowe, w których prowadzone są badania nad sztuką skupisk Ormian żyjących w diasporze od Bliskiego Wschodu, Bałkany po Rzeczypospolitą. Badania naukowe nad sztuką ormiańską stanowią ważny element działalności Polskiego Instytutu Studiów nad Sztuką Świata. Od wielu lat polscy uczeni są liderami w odrodzeniu środowiska naukowego w tej części Europy, organizując wystawy, konferencje, publikując szereg materiałów. W większości z nich zainicjowane zostały przez Instytut.

Spis treści:

Waldemar Deluga, *Introduction*; Emma Chookashian, *Sur quelques pages issues d'un manuscrit de l'école de Crimée*; Beatrice Tolijian, *The art of church building and facade decoration in Ottoman Macedonia. Resonances from medieval Armenia*: *an overview*; Petra Koštálová, *The Cultural Heritage of the Armenian traveler Simeon Lehatsi from Poland to the Ottoman Empire: A contribution to the History of the Polish-Lithuanian Commonwealth*; Claude Mutafian, *Les Armenéniens des Carpates face au prosélytisme romano-grec*; Hermine Grigoryan, Maria João Melo, Adelaide Miranda, Jorge Rodrigues, *The Gulbenkian Bible (17th c.): an interdisciplinary study of a precious Armenian heritage*; Vasso Rokou, *Un paradox de l'image, le mariage d'Alexandre en Sognianee. Un Alexandre de tradition arméniene à Tachkent*; Magdalena Tarnowska, *Rafał Hadziewicz (1803-1886) and his paintings in Warsaw Churches; Iryna Hayuk, Collecting in the Milieu of the Armenian Diaspora of the Eastern Europe*; Dominika Maria Macios, *Leopold Gaszczyk – unknown photographer of Armenian Diaspora in Syria (1923-1947)*; Dominika Maria Macios, *Armenian Cultural Heritage in Nagorno-Karabakh – Aspects of the Current Situation with an Appendix by Patrick Donabedian.*

Pod red. prof. Jerzego Malinowskiego, Iriny Gavrash, prof. Katarzyny Kulpińskiej i Agnieszki Pospiszil, ISSN 2353-5709 ISBN 978-83-66758-05-6

Publikacja dofinansowana w ramach programu CZASOPISMA ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

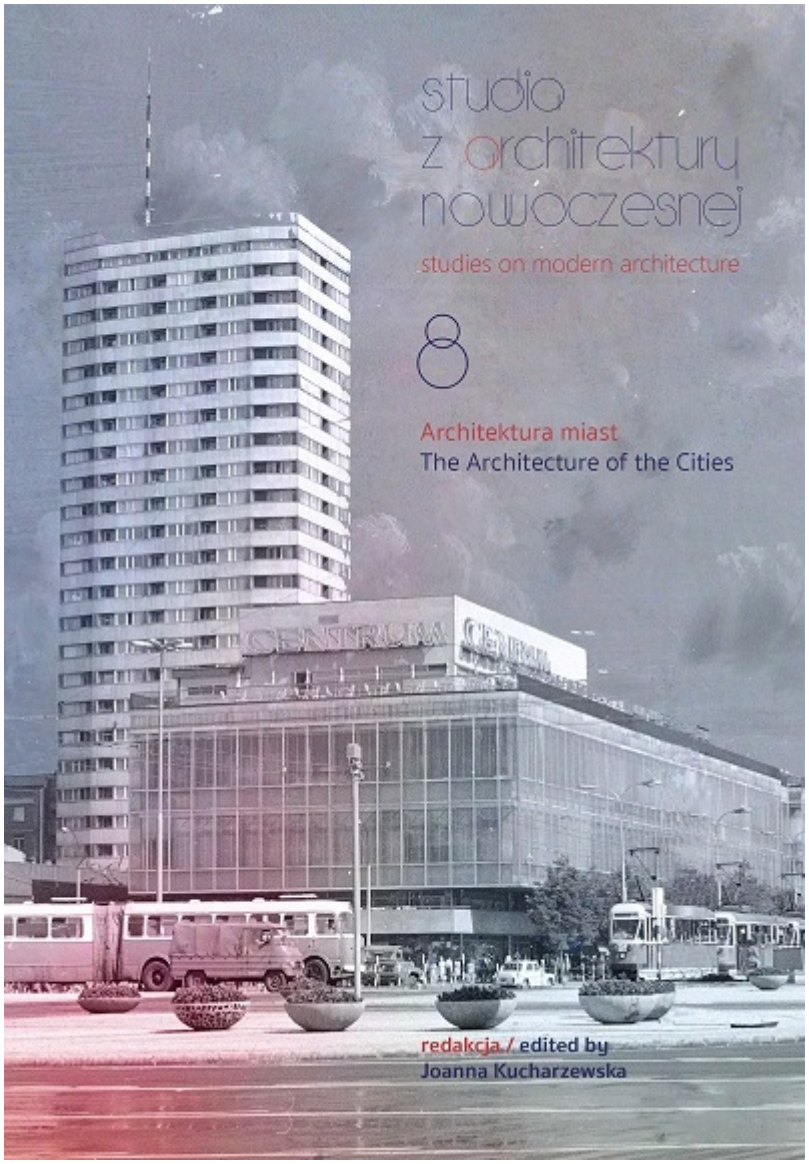
Tom studiów badaczy polskich, litewskich, rosyjskich i ukraińskich podejmujący zagadnienia romatyzmu w Europie Środkowo-Wschodniej i Wschodniej, wydany w związku z 200-setną rocznicą założenia na Uniwersytecie Wileńskim Zgromadzenia Filaretów. Obejmuje zagadnienia genezy romantyzmy i jego relacji z klasycyzmem, sztukę środowisk petersburskiego, wileńskiego, lwowskiego oraz kolonii w Rzymie i relacji z literaturą (Zygmunt Krasiński). Druga część tomu poświęcona została tradycji romantyzmu od architektury neogotyckiej cerkwi do współczesności, «nowej duchowości» w sztuce i postawach polskiego środowiska w Monachium do współczesnych tendencji w malarstwie i architekturze.

Spis treści:

Jerzy Malinowski, *Od Redakcji* / От редакции / From the Editor; Jerzy Malinowski, *Pamięci profesor Swietłany Czerwonnej* / Памяти професор Светланы Червонной;

Romantyzm: Светлана В. Усачева, *Романтический классицизм. Итальянские виды в творчестве Федора Матвеева и Сильвестра Щедрина*; Екатерина М. Коляда, *Формирование романтических пейзажей в русской усадебной архитектуре: между Россией и Польшей*; Светлана С. Степанова, *О «романтическом» в творчестве русских классицистов*; Людмила Маркина, *Саксонские и российские романтики: парарельные жизьни художников;* Людмила Соколюк, *Харьковский университет и его роль в распространении художественных знаний в Украине первой половины XIX века*; Agnieszka Pospiszil, *Jakow de Balmain i jego romantyczne „Sc ènes de Pologne"*; Татьяна Кара-Васильева, *Вышивка бисером – составляющая дворянской усадебной культуры XIX века*; Лейла С. Хасьянова, *Путешествие из Петербурга в Европу Оноре де Бальзака и пенсионеров Императорской Академии художеств Н. А. Рамазанова и К. М. Климченко*; Елена В. Нестерова, *Китайские миражи Антона Легашова*; Vaida Ragėnaitė, *„ Cichy" romantyzm Kanutego Rusieckiego*; Agnieszka Świętosławska, *Pomiędzy romantyzmem a biedermeierem. Lwowskie malarstwo 1. połowy XIX wieku*; Jurij Biriulow, *Epoka marzeń: wątki romantyzmu w architekturze i rzeźbie Lwowa*; Iwona Dorota, *Wieczne Miasto w przestrzeni epistolarnej Zygmunta Krasińskiego*; Agnieszka Bender, *Portrety i autoportrety księżnej Zofii z Branickich Odescalchi*.

Tradycje romantyzmu: Jerzy Uścinowicz, *Neogotyckie wcielenie romantyzmu w architekturze sakralnej wschodniej ortodoksji*; Илья Печёнкин, *Окно из Европы: «русский стиль» в архитектуре и ориентализация образа Российской империи*; Александр В. Берташ, *А. И. Резанов – архитектор позднего романтизма и его церковное творчество*; Елизавета Р. Чуприкова-Крынская, *Первый среднеазиатский цикл в графике Н.Н. Каразина (1872): волна романтизма на заре модерна*; Галина Л. Васильева-Шляпина, *Первое зарубежное путешествие русского живописца Василия Сурикова*; Eliza Ptaszyńska, *Monachium polskich malarzy i poszukiwania nowej duchowości – zarys zjawiska*; Николай А. Хренов, *Романтизм как альтернатива модерну. Эпоха «оттепели» в России середины XX века как возрождение романтической парадигмы*; Светлана М. Грачева, *Традиции романтизма в пейзажах петербургских академических художников начала XXI века*; Yuriy Kryvoruchko, *Romanticism in the religious architecture of the XXth and XXIst century.*

Vol. 8 – Architektura miast / The Architecture of the Cities

Pod red. prof. Joanny Kucharzewskiej

Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata i Wydawnictwo Tako,

Warszawa-Toruń 2020 ISBN 978-83-66758-07-0 ISSN 2084-0713

Numer podejmuje zagadnienia przestrzeni miejskiej i wpisanych w nią elementów architektury, małej architektury, dworców, tablic pamiątkowych i in.

Spis treści: Joanna Kucharzewska, A*rchitektura miast. Refleksje o przestrzeni miejskiej od XIX do XXI wieku*; Marcin Jaworski, *Codzienna sztuka praktykowania miasta – taktyki chodzenia, pamiętania, wyobrażania i ewokowania obrazów przestrzeni miejskich*; Ewa Maria Kido, *Sztuka na dworcach kolejowych w Japonii i Europie*; Catherine Luscinski, *Paryskie fontanny Wallace'a*; Lubow Żwanko, *Tablice pamiątkowe w przestrzeni miejskiej Charkowa: polskie akcenty*; Jurij Biriulow, *Dawna architektura żydowska we Lwowie: okresy i kierunki rozwoju*; Lidia Gerc, *Nowoczesność ubrana w gotyk – Woolworth Building w Nowym Jorku*; Tomasz Ziemkiewicz, *Ściana Zachodnia w Warszawie*.

Pod red. prof. Waldemara Delugi

University of Ostrava – Polish Institute of World Art Studies, Ostrava – Warsaw 2020 ISSN 1733-5787

Materiały z konferencji poświęconej wybitnemu malarzowi Jerzemu Nowosielskiemu, zorganizowanej w maju 2019 roku przez Komisję Speculum Byzantium na Wydziale Artes Liberales Uniwersytetu Warszawskiego (*Nowosielski Myśli*). Autorzy analizują m.in. zagadnienia związków między sztuką i teologią prawosławną, liturgię bizantyjską jako model sztuki, teologię ikony, wreszcie inspirację myśli Nowosielskiego w koncepcjach rosyjskich filozofów religijnych Bułhakowa, Uspieńskiego i Floreńskiego.

Spis treści: Michał Janocha, *Jerzy Nowosielski and his Bizantine Inspirations*; Krystyna Czerni, *The Painter in Hell: Against the Manichaean Vision of Reality in Jerzy Nowosielski's Art and Thought*; Bogna Kosmulska, *Eros and Agape in Jerzy Nowosielski's Thought*; Maria Poprzęcka, *Bindings and Enslavements. Suffering in the Art of Jerzy Nowosielski*; Henryk Paprocki, *Jerzy Nowosielski's Theology: Trought Despair of the Resurrection*; Виталий Михальчук, *Письмо о Новосельском. Православие как модель искусства*; Łukasz Hajduczenia, *The Liturgy as Art. Throughts by Jerzy Nowosielski on Christian Worship*; Ирина Татарова, *Ежи Новосельский: икона как условие. Вступительные замечания к изучению проблематики творчества и мысли Ежи Новосельского*.

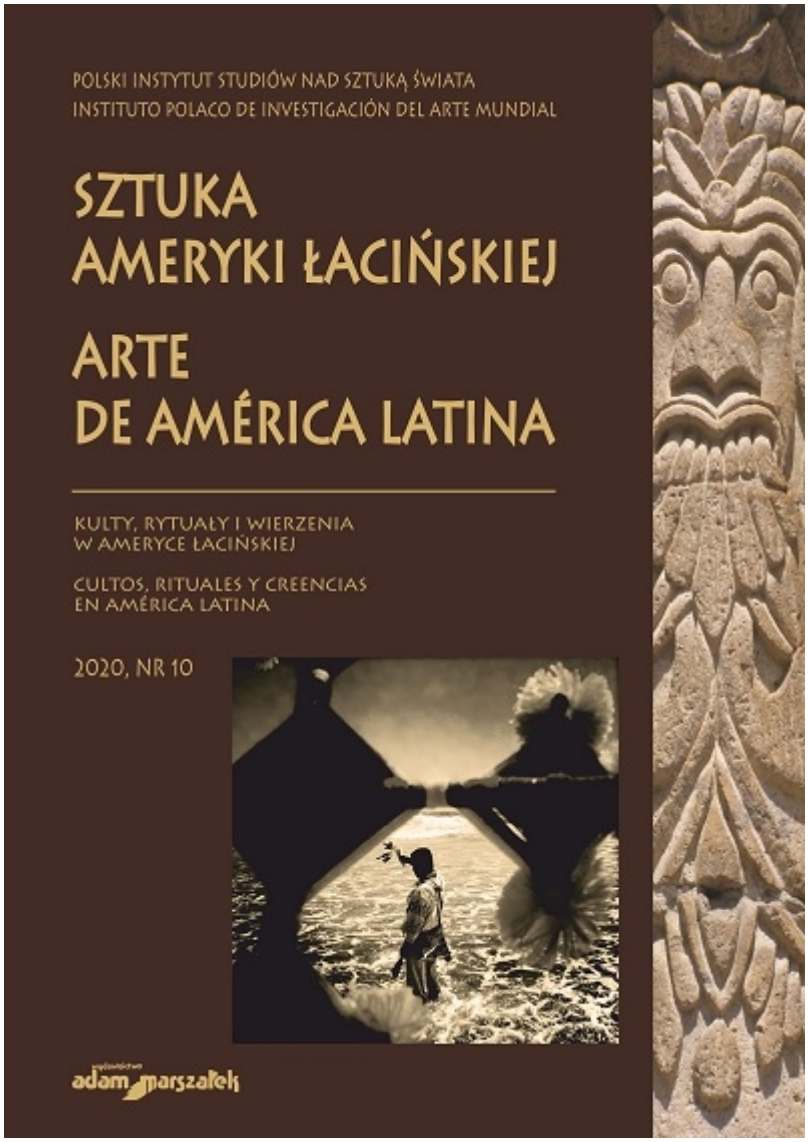
Pod redakcją prof. Bogny Łakomskiej.

Wydawnictwo Adam Marszałek i PISnSŚ, Toruń 2020 ISSN 2299-811X

Numer poświęcony motywom zwierząt w sztuce Chi, Indii, Japonii i Korei, przygotowany przez grupę młodych polskich badaczy.

Contens: Introduction; Bogna Łakomska, *The meaning of animal motifs in Neolithic China based on examples of jade figurines and shell mosaics*; Agnieszka Staszczyk, *Goat-headed deities in ancient Indian sculpture*; Dorota Kamińska, *Multiple roles of dogs in India – culture, art and the colonial context*; Zuzanna Krzysztofik, *Animal motifs representing sipjangsaeng (longevity) and samgang oryun (basic virtues of Neo-Confucian social ethics) in the furniture and decor of a traditional Korean house*; Katarzyna Zapolska, *Confucian values contained in representations of birds on Chinese fabrics during the Qing Dynasty*; Monika Jankiewicz-Brzostowska, *Depictions of Animals in the Satirical War Prints of Kobayashi Kiyochika*; Magdalena Furmanik, *Disgust or fascination? Insects in works of contemporary East Asian artists.*

Wydawnictwo Adam Marszałek i PISnSŚ, Toruń 2020 ISSN 2299-811X

Pod redakcją dr Ewy Kubiak i dr Katarzyny Szoblik.

Wydawnictwo Adam Marszałek i PISnSŚ, Toruń 2020 ISSN 2299-260X

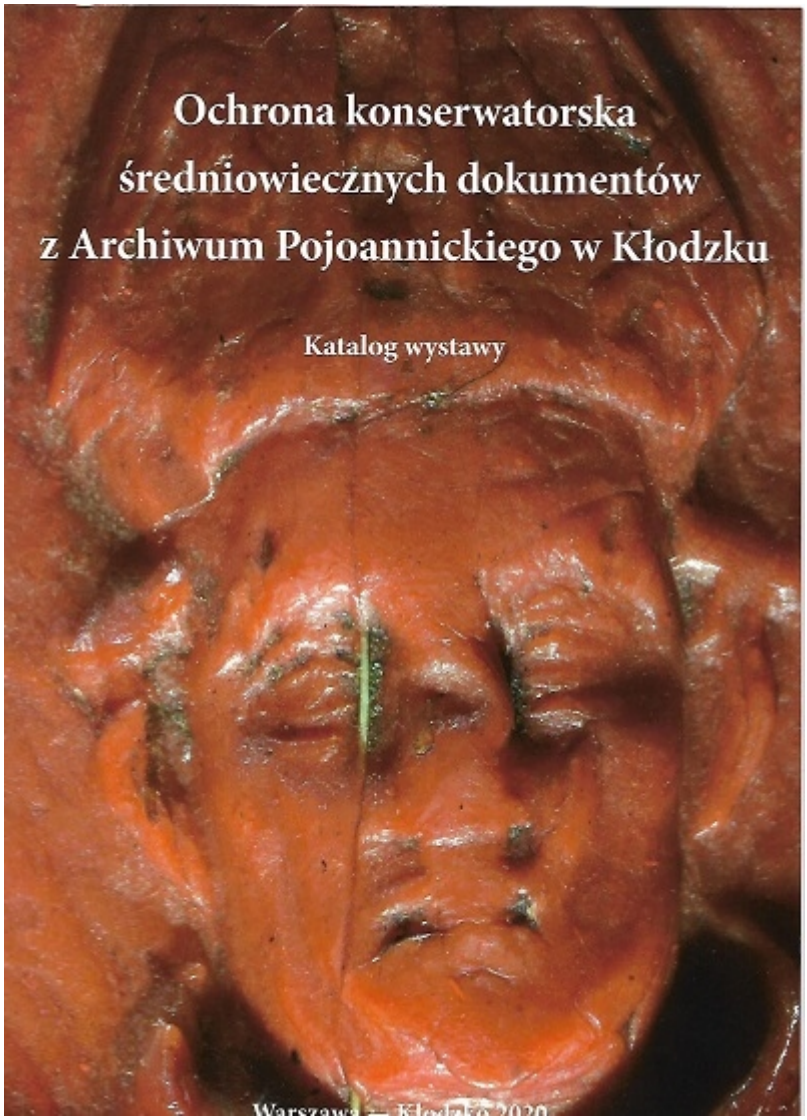
(180 s.)

Międzynarodowy numer przygotowany przez badaczy z Ameryki Środkowej i Południowej oraz Polski

Contenido: Guadalupe Romero-Sánchez, Adailson José Rui*, Las huellas del camino. Culto y devoción a Nuestra Señora del Rocía en tierras americanas, cultura inmaterial de Andalucía*; Ewa Kubiak, *Imágenes devocionales en las iglesias misioneras jesuitas de Mojos (Bolivia), a la luz de los inventarios de la época de expulsión*; Emma Patricia Victorio Cánovas, *Piedad y suntuosidad: los ornamentos litúrgicos de tres colecciones limeñas*; Gisela von Wobeser, *Los caminos del bien y del mal en la pintura novohispana, siglo XVIII*; Jerzy Antoni Mrożek, *Las jícaras en el camino sagrado de los jóvenes iniciados Huicholes*; Magdalena Krysińska-Kałużna, *Los ritos, los curanderos y la ley*; Stanisław Kosmynka, *Importancia de los rituales de iniciación y de los tatuajes en las maras y pandillas centroamericanas*; Adriana Sara Jastrzębska, *Del rito ancestral al rito moderno. En torno a Leopardo al sol de Laura Restrepo.*

Wydawnictwo Adam Marszałek i PISnSŚ, Toruń 2020 ISSN 2299-260X

(180 s.)

Weronika Liszewska (opr.), Ochrona konserwatorska średniowiecznych dokumentów z Archiwum Pojoannickiego w Kłodzku. Katalog wystawy

Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata, Warszawa 2020 ISBN 978-83-956228-1-6 (48 s.)

Ponadto wydano 7 (od kwietnia) łączonych numerów miesięcznika „Sztuka i Krytyka”.

Wykład

20 lutego o godz. 17 w siedzibie Instytutu odbył się jedyny w 2020 roku wykład dr Janiny Poskrobko-Strzęciwilk, kuratora Działu Tkanin Metropolitan Museum of Art w Nowym Jorku *Polski pas kontuszowy i jego międzykulturowe, artystyczne i techniczne związki z pasami jedwabnymi z safawidzkiej Persji i otomańskiej Turcji 17 i 18 wieku.*

POLSKI INSTYTUT STUDIÓW NAD SZTUKĄ ŚWIATA

SZTUKA SYNTEZY SZTUK

ZARZĄD

zaprasza na spotkanie jubileuszowe z okazji 20-lecia działalności

POLSKIEGO INSTYTUTU STUDIÓW NAD SZTUKĄ ŚWIATA

i poprzedzających jego założenie

Stowarzyszenia Sztuki Nowoczesnej (2000–2011) oraz

Polskiego Stowarzyszenia Sztuki Orientu (2006–2011)

Spotkanie odbędzie się **18 stycznia** (sobota) **2020** o godz. 10.00

w pawilonie SARP, ul. Foksal 2

Spotkanie poświęcone zostanie prezentacji osiągnięć instytutu i jego perspektywom.
Program składa się z 3 paneli, obejmujących merytoryczny zakres jego działalności.

10.00–10.45 | OTWARCIE

Prof. Jerzy Malinowski – prezes (działalność instytutu)
dr Magdalena Furmanik-Kowalska – wicedyrektor (problemy finansowe)
Tomasz Klajna – Wydawnictwo Tako (działalność wydawnicza)
arch. Maria Piechotkowa – czł. hon. (prezentacja tomu „Oppidum Judeorum"
i serii „Sztuka Żydowska w Polsce i Europie Środkowo-Wschodniej")
prof. Teresa Grzybkowska – pamięci prof. Witolda Dobrowolskiego
(prezentacja książki „Podróż do Włoch Elżbiety Lubomirskiej i Stanisława Kostki Potockiego").

11.00–12.00 | SZTUKA WSPÓŁCZESNA

Prof. arch. Piotr Marciniak (architektura polska),
prof. Eleonora Jedlińska (plastyka polska),
prof. Katarzyna Kulpińska (polska grafika, plakat),
dr hab. Łukasz Guzek (nowe media, sztuka akcji)
prof. Anna Markowska (sztuka Europy i USA, „Pamiętnik Sztuk Pięknych"),
prof. Jan W. Sienkiewicz (sztuka polska zagranicą; Słownik artystów polskich
na obczyźnie XIX – XXI wieku"),
dr Małgorzata Geron (seria „Studia o sztuce nowoczesnej").

12.20-14.00 | SZTUKA AZJI, AFRYKI I AMERYKI POŁUDNIOWEJ
Dr Joanna Wasilewska (prowadzenie), dr Marcin Jacoby (Historia sztuki polskiej po chińsku),
dr Agnieszka Kluczewska – wiceprezes („World Art Studies"),
prof. Bogna Łakomska („Art of the Orient", sztuka Chin),
prof. Beata Kubiak Ho-Chi (sztuka i teatr Japonii),
prof. Jerzy Malinowski (Komitet Polska-Japonia; Polska Misja Artystyczno-Naukowa w Japonii),
prof. Dorota Kamińska-Jones (sztuka Indii),
dr Marianna Lis (sztuka i teatr Azji Płd.-Wsch.),
dr Beata Biedrońska-Słota (sztuka islamu, polsko-osmańskie kontakty artystyczne),
dr Magdalena Ginter-Frołow – skarbnik (sztuka perska),
Karolina Krzywicka (sztuka Azji Środkowej),
prof. Weronika Liszewska – wiceprezes i dr Jacek Tomaszewski (projekt „Digitalisation
and Preservation of the Manuscript Collection" w Jerozolimie, działalność konserwatorska),
prof. Aneta Pawłowska („The artistic traditions of non-European cultures", sztuka Afryki),
dr Ewa Kubiak („Arte de America Latina", sztuka Ameryki Łacińskiej).
15.00-16.00 | SZTUKA POLSKI, EUROPY ŚRODKOWEJ I WSCHODNIEJ
Prof. Waldemar Deluga – wiceprezes („Series Byzantina", sztuka dawna Europy Środkowej,
sztuka kościoła wschodniego, sztuka Ormian),
prof. arch. Jerzy Ościnowicz (architektura kościoła wschodniego),
prof. Joanna Kucharzewska („Rezydencje na ziemiach wschodnich dawnej Rzeczpospolitej
– województwo podolskie", „Studia z architektury nowoczesnej"),
prof. Tadeusz Bernatowicz (Rezydencje i siedziby szlacheckie na terenie dawnego
Wielkiego Księstwa Litewskiego),
dr Elżbieta Budzińska (Albumy Johanna Heinricha Müntza),
prof. Jerzy Malinowski, dr Maria Nitka („Korpus dzieł malarskich Henryka Siemiradzkiego",
„Sztuka Europy Wschodniej", polsko-rosyjskie kontakty artystyczne;
serie „Kultura artystyczna", „Studia i monografie", „Źródła do dziejów sztuki"),
prof. Swietlana Czerwonnaja (polsko-rosyjskie i polsko-litewskie kontakty artystyczne;
sztuka Tatarów),
dr Renata Piątkowska (nowoczesna sztuka żydowska w Polsce),
dr Weronika Kobylińska-Busch („Dagerotyp").
DYSKUSJA I SPOTKANIE TOWARZYSKIE
PODCZAS SPOTKANIA ODBĘDZIE SIĘ KIERMASZ PUBLIKACJI INSTYTUTU I WYDAWNICTWA TAKO
MOŻNA ZAMÓWIĆ OBIAD W SĄSIEDNIEJ RESTAURACJI I ZAPŁACIĆ SKŁADKI
www.world-art.pl

POBIERZ PDF